

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Tel. : 44 72 34

Beyoğlu

No.

127 5 Nisan 1967
Akşam (İstanbul)

SANAT

Hayati Asilyazıcı

Suçsuzlar

(Sacco ve Vanzetti)

Yazanlar: Mino Rott - Luciano Vincenzoni

Türkçesi: Seçkin Çapan

Sahneye konuş ve dekor: Sermet Çapan

Tiyatro TOS (İstanbul Temsilleri).

Tiyatro TOS, İstanbul'da kısa bir süre için «Sacco ve Vanzetti» yi oynuyor. 1920-27 yılları arasında Amerika'da işlenmiş bir hukuk cinayetinin belgesel oyunudur. Salt bu yönüyle alınsa bile oyun seyirciye ışık tutması bakımından ve halka gerçekleri anlatma açısından etkileyici olmaktadır. Ayrıca, en önemlisi, demokrasi ve özgürlük maskesi altında dönen entriklerin panoramasını çiziyor. Özellikle demokrasi ve özgürlük üstüne yeminler edip, faşist yönetime ortam hazırlayan az gelişmiş ülkeler için bu soy belgesel oyunların şaşırtıcı bir değeri olduğunu da koyuyor ortaya.

Daha açık konuşmak gerekirse, «Suçsuzlar» yani «Sacco ve Vanzetti» yi ileri ülkelerle olduğu kadar, az gelişmiş ülkelerle ve Türkiye ile şaşırtıcı paralellikler kurmaktadır. Perspektifi dışı değil de kendi toplumsal ortamımıza çevirecek olursak, «Suçsuzların» tam zamanında sahneye getirildiğini söyleyebiliriz. Faşist eğilimli yöneticilerin çoğaldığı bir sırada Türk toplumunun kargaşada olduğu kanısını uyandırıp uydurma suçluların yaratılmak istenmesi rastlansal değildir elbet. «Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu»nun niteliğinde saklı olan yeni yöneticilere de ışık tutuyor. İşte Çetin Altan'a karşı yapılmak istenen kısıtlamalar; işte demokrasi aşığı görünenlerin ard düşünceleri... Gidip görünce «Suçsuzları» anlamakta gecikmeyeceksiniz ortamımızı.

Her gün, saatın başında.

diş, faşist yönetimine ortam hazırlayan az gelişmiş ülkeler için bu soy belgesel oyunların şaşırtıcı bir değeri olduğunu da koyuyor ortaya.

Daha açık konuşmak gerekirse, «Suçsuzlar» yani «Sacco ve Vanzetti» yi ileri ülkelerle olduğu kadar, az gelişmiş ülkelerle ve Türkiye ile şaşırtıcı paralellikler kurmaktadır. Perspektifi dışa değil de kendi toplumsal ortamımıza çevirecek olursak, «Suçsuzlar»ın tam zamanında sahneye getirildiğini söyleyebiliriz. Faşist eğilimli yöneticilerin çoğaldığı bir sırada Türk toplumunun kargaşada olduğu kanısını uyandırıp uydurma suçluların yaratılmak istenmesi rastlansal değildir elbet. «Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu»nun niteliğinde saklı olan yeni yönetişlere de ışık tutuyor. İşte Çetin Altan'a karşı yapılmak istenen kısıtlamalar; işte demokrasi aşığı görünenlerin ard düşünceleri... Gidip görünce «Suçsuzlar»ı anlamakta gecikmeyeceksiniz ortamımızı.

Ve oyun, çağımızın başındaki Amerika Birleşik Devletlerinin sosyolojik ve psikolojik, siyasal ve tinsel (mânevi) görüntüsünü çiziyor. Ne acıdır ki Türkiye bugün böyle bir ortama itilmek isteniyor. Bu açıdan alınınca oyunun niteliği daha bir açıklık kazanıyor.

«Suçsuzlar»ı Sermet Çagan sahnelerken iyi işlemiş. Özellikle projeksiyonla olayın geçtiği yılların belgesel dokümanını sahneye aktarışı olumlu yorumlar kazandırıyor esere. Örneğin, bazı sahneleri Erol Keskin ve Tuncel Kurtiz'in oynadıkları özel bir filmle hem teknik deneyleri hem de «Sacco ve Vanzetti» olayının yan baskılarını ortaya koymuş. Polis, tröst temsilcisini ve hükümetin adamı vali'nin olayların ardındaki gerçekleri film, etkili biçimde doğruluyor. Yani film, belgesel oyuna belgesel kaynaklık ediyor bir çeşit. İkinci Dünya Savaş sonrası Amerika'nın ekonomik krizleri, tröstlerin doğuşu ve kapitalist düzenin gittikçe artan baskılarını karşısında insan değerinin yitip gitmesinin acı dramı, gerçek tragedyası kesin çizgilerle beliriyor.

Genç sanatçılar bu oyunun ağırlığı karşısında emilmeden güçlerini duyuruyorlar. Bu tür oyunları sanatçının olgunluk çağının dönemlerine girer. Fakat gene de bütünleyici başarıya ulaşıyor Tös oyuncularını. Yalnız Selçuk Uluergüven'le Şevket Altuğ'u ayırmam gerek. Oyunculuk sanatını değerlendirmekte büyük başarıya ulaşıyorlar ve derinliğine yorumun sentezini çiziyorlar.

Oyunun çevirisi, dekor ve kostümlerin eserin niteliğine uygun olduğunu söylemek isterim.

Kısaca; «Sacco ve Vanzetti» Amerika Birleşik Devletleri'nde Batı'da büyük tepkiler gösterdiği kadar önemli bir olaydır. Kaldı ki, toplum olaylarını en iyi işleyen romancılardan John Dos Passos'un «Sacco ve Vanzetti» için yaptığı savası hatırlayacak olursak, oyun büsbütün keskinlik kazanır